

Høringsvar fra Oslo bispedømmeråd

Kirkelig organisering

Müller-Nilssen-utvalget har utredet et nytt kirkelig organ på prostnivå. Utvalget foreslår at det nye organet Prostifellesråd skal erstatte dagens kirkelige fellesråd og utøve arbeidsgiverfunksjoner for alle som arbeider i menighetene.

Den norske kirke har et betydelig samfunnsoppdrag som folkekirke. Samtidig har Den norske kirkes oppslutning og medlemstall en synkende trend. Det utfordrer til nøktern forvaltning og grep for å se hvordan virksomheten er organisert. Oslo bispedømmeråd støtter på denne bakgrunn mål og delmål som er lagt til grunn for prosessen med ny kirkelig organisering, som omtalt i hovedutvalgets rapport.

Flere premisser kan og bør tegnes ut nasjonalt. Samtidig må vurderingen av hva som er aktuelle modeller ses i lys av regionale og lokale forhold. Oslo bispedømmeråd ser ellers for seg å ta et særlig ansvar for det landsdekkende døveprostiet og for samisk kirkeliv i regionen.

Oslo bispedømmeråd takker for utvalgets grundige utredning. Likevel mener rådet at det er en mangel at de spesielle utfordringene knyttet til det å være kirke i storbyen og hva som best kan løfte lokalmenigheten i storbyene ennå ikke er utredet. Oslo bispedømmeråd gir derfor et høringsvar som kan avhjelpe denne utfordringen, uten å i denne høringsrunden ta stilling til hva som er tjenlig organisering i andre bispedømmer. Rådet skisserer en modell som må tegnes mer ut i det videre arbeidet. Det overordnede målet er å styrke soknets rolle ved å sette søkelys på lokalmenighetene som sentrum for virksomheten samtidig som det frigjøres mer ressurser til lokalt arbeid.

Oslo bispedømmeråd har brukt høringssspørsmålene som utgangspunkt. Noen steder i teksten refereres det direkte til de spørsmålstillingene som blir fremmet. Høringsvaret leveres i all hovedsak som fritekst.

Til høringsspørsmål 8: Hvilken modell for arbeidsgiverorganisering er å anbefale? (Modell 1/ Modell 2 / Modell 3) Begrunn hvorfor og spesifiser gjerne hvilke mål dere har lagt mest vekt på:

Oslo bispedømmeråd ønsker ikke å vurdere om rådets skisse til modell faller inn under Müller-Nilssen- utvalgets modell en, to eller tre. Bispedømmerådet blir et sentralt nivå for Oslo bispedømme, og biskopen får en tydelig rolle i vår skisse til ny kirkelig organisering. Rådet støtter ønsket om én arbeidsgiverlinje. Det må jobbes videre for å definere og tydeliggjøre biskopens tilsyn. Etter rådets oppfatning må ikke biskopen nødvendigvis ha arbeidsgiveransvar, men biskopen må ha et tydelig tilsynsansvar for hele kirken.

Mål og delmål

Mål og delmål for ny kirkelig organisering er oppsummert og bearbeidet i hovedutvalgets rapport på s. 102. Alle delmålene er viktige og kan romme ulike løsninger for hvordan kirken bør organiseres. I spørsmålet om hva som møter behovene i Oslo bispedømme, har vi særlig lagt vekt på følgende mål:

- Mest mulig av kirkens ressurser brukes til forkynnelse av evangeliet i møter med mennesker lokalt (mål 2, pkt. 1)
- Sterkt lokalt engasjement og deltagelse i kirkens folkevalgte organer (mål 2, pkt. 3)

- Kirken er en attraktiv arbeidsplass med kvalifiserte ansatte i hele landet (mål 1, pkt. 2)
- God balanse mellom embete og råd, folkevalgte og ansatte (mål 3, pkt. 2)
- Funksjonell fordeling av oppgaver til riktig nivå og med en ansvars- og rollefordeling som forhindrer dobbeltarbeid (mål 5, pkt. 3)

Det er behov for en profesjonell og rekrutterende organisasjonsmodell som understøtter lokalmenighetene. Det er nødvendig å sørge for en effektiv virksomhet der nivåer ikke bygges ut uten å være del av en større helhet. Stillingshjemler, stillingskart og tjenestested må være strategisk utformet.

Etablering av prostifellesråd og daglig ledelse

Til del 1: om etablering av prostifellesråd som arbeidsgiverorgan

Høringssspørsmål 7: Andre innspill eller synspunkter på det å etablere prostifellesråd som felles arbeidsgiverorgan på prostinivå der dette prostifellesrådet skal være arbeidsgiver for alle de som arbeider lokalt?

Oslo bispedømmeråd ønsker å se på en videreutvikling av kirkelig organisering i bispedømmet som tilpasses de tre kommunene som Oslo bispedømme består av. Vi er åpne for en type hybridløsning der man finner ulike løsninger for kirken i Asker, Bærum og Oslo kommuner. Å forenkle strukturene og å frigjøre ressurser til å møte mennesker lokalt er viktig, og er en av de sentrale målene for modellen.

Oslo kommune

Bispedømmerådet ønsker ikke å gå inn for en modell med prostifellesråd ønsker en modell hvor det etableres *prostiråd* i de enkelte prostiene. Prostirådene skal ikke organiseres slik at byråkrati og tyngden av administrasjon legges på det nivået. Oslo bispedømmeråd ivaretar prostifellesrådsansvaret for Oslo kommune.

Asker og Bærum: I kommunene og prostiene Asker og Bærum ligger forholdene mer til rette for at det opprettes *prostifellesråd* med helhetlig ansvar.

Oslo bispedømmeråd forklarer og utdypet modellen slik:

Oslo bispedømme består av tre kommuner, herunder storby, tettbebygde strøk så vel som bygd. Det nasjonale Døveprostiet, som også ligger til Oslo bispedømme, må ses i en egen sammenheng. Kirken i Oslo kommune er pr. i dag organisert i fem prostier. Bærum kommune er sammenfallende med Bærum prosti. Asker kommune er sammenfallende med Asker prosti.

Müller-Nilssen rapporten legger opp til tre nivåer: Menighetsrådsnivået, prostifellesrådsnivået og bispedømmerådsnivået. I dagens kirkeordning er det tre nivåer i bispedømmerådslinjen (bispedømme, prosti og sokn) og to nivåer i fellesrådslinjen (fellesråd og sokn/menighetsråd).

Oslo kommune:

Oslo bispedømmeråd mener det i Oslo kommune ligger til rette for å etablere en enklere modell sammenliknet med prostifellesrådsmodellen. Det kan legges til rette for *prostiråd* i prostiene, men ikke på et slikt mellomnivå at byråkrati og tyngden av administrasjon legges der.

Kirke skjer lokalt, med lokale daglige ledere, men for en mest mulig effektiv organisasjon legges nødvendige serviceorganer på bispedømmenivået.

Rådsstrukturen kan bestå av menighetsrådene, prostiråd i prostiene i Oslo kommune og prostifellesråd i hhv Asker og Bærum og et bispedømmeråd for bispedømmet. Det beskrevne gir tre nivåer i rådsstrukturen, men primært to nivåer for administrasjon. I en slik modell hører bispedømmet og lokalmenigheten sammen og utgjør tyngdepunktene. Rådet tar utgangspunkt i å styrke soknet som Den norske kirkes grunnleggende enhet, og legger samtidig til rette for serviceorganer på bispedømmerådsnivå – som sammen med biskop kan gi helhetlige, strategiske og profesjonelle servicefunksjoner for menighetene. Soknets rolle styrkes ved bl.a. å få større økonomisk handlingsrom, økt påvirkningsmulighet i tilsettings saker og enkel tilgang til profesjonelle servicefunksjoner fra bispedømmet.

Hovedbegrunnelsen for en slik organisering er å ikke bygge en større og mer komplisert organisasjon med flere nivåer og administrasjoner enn strengt nødvendig. Dette må også ses i sammenheng med at det ikke er noen grunn til å forvente økt statlige og kommunale bevilgninger i årene som kommer. Vi er derfor avhengig av å bruke ressursene mer effektivt.

Asker og Bærum kommuner/prostier

For Askers og Bærums del vil et *prostifellesråd* etter modell fra Müller-Nilsen-utvalget være mer hensiktsmessig, ettersom prosti og kommune her er sammenfallende.

Oslo kommune

For Oslo kommunes del finner vi det verken hensiktsmessig å opprette prostifellesråd i de fem prostiene, heller ikke legge styringen på dagens fellesrådsnivå. En slik ordning vil videreføre det problematiske forholdet til kirken i Oslo framtrer med to (av og til konkurrerende) kirkeledelser. Ettersom Oslo bispedømme og Oslo fellesrådsområde i stor grad dekker det samme området, mener vi at det er mest hensiktsmessig å legge oppgavene på bispedømmenivå. En slik ordning vil også være den som best kan utnytte biskopens rolle som en synlig figur i offentligheten.

Til hørings spørsmål 12:

Finnes det andre og bedre modeller for daglig ledelse som er å foretrekke?

Daglig ledelse på bispedømmenivå:

Det vil være lokale administrasjoner i prostiene i Oslo kommune, og spesielle administrasjoner i Asker prosti og Bærum prosti, hvor kommune og prosti sammenfaller. For å koordinere dette ligger forholdene til rette for én felles administrasjon på bispedømmenivå, samlokalisert i Oslo. Det vil kunne gi én daglig leder for Oslo bispedømme, som i det daglige jobber sidestilt med biskop. Ledelsen i bispedømmet er forankret i bispedømmerådet, og virksomheten koordineres mellom råds møtene i dialog med rådsleder.

Daglig ledelse på menighetsnivå i bispedømmet

Lokale lederroller vil være sokneprest og leder av administrasjonen/daglig leder og leder av menighetsrådet. Daglig leder og sokneprest jobber side om side. Mellom menighetsråds møtene koordineres virksomheten i nødvendig grad med menighetsrådsleder.

På lokalt nivå ledes menigheten av menighetsrådet med administrasjon. I mange tilfeller kan soknene dele administrasjon. Samtidig bør normen være en daglig leder per menighet.

Lederansvar for tilsatte i kirkefaglige stillinger og ansvar for faglig utvikling for alle i kirkefaglige stillinger legges hos sokneprest, prost og biskop. Disse får da et tydeligere ansvar for all kirkelig utvikling, ikke bare for presteskaper, men for alle kirkefaglige stillinger. I dette ligger også en tydeliggjøring av forskjellen mellom daglig, administrativ ledelse og kirkefaglig ledelse. Kirkefaglig lederansvar skal forankres i bispedømmerådet.

Lokalt går Oslo bispedømmeråd primært inn for modellen hvor daglig leder/administrasjonssjef og sokneprest er sidestilt, etter modell for relasjonen mellom stiftsdirektør og biskop. Samtidig ønsker bispedømmerådet at det ses på muligheten for at sokneprest i tilfeller der det er tjenlig også kan ivareta daglig lederrollen. Her bør det blant annet vurderes hvordan forholdet mellom daglig ledelse,

tilsyn og deltakelse i menighetsrådet kan gjøre det mulig for soknepresten å ivareta sekretærfunksjon, daglig ledelse, rådet og det biskoppelige tilsyn. Sistnevnte modell er i dag under utprøving i Døveprostitet. Uavhengig av hvilken løsning som velges, mener vi at sokneprestens lederrolle i soknet må styrkes og komme klarere til uttrykk. En enhetlig arbeidsgiverlinje vil kunne bidra til det.

Daglig ledelse på prostinivå

Prost ivaretar kirkefaglig ledelse og koordinering prostivis, med prostesekretær og ellers med støtte fra bispedømmeadministrasjonen. *Prostiråd* etableres for drøftinger på prostinivå, prostirådet er rådgivende for prost og er sentrale i tilsettinger.

Til hørings spørsmål 6: «Hvilke tiltak kan iverksettes for å redusere eventuelle uheldige konsekvenser ved å etablere kommuneoverskridende prostifellesråd?»

Oslo, Asker og Bærum, behov for tilpassing

Asker prosti og Bærum prosti

For å ivareta kommunerelasjoner og andre hensyn opprettes egne stillinger for prostifellesråd i Asker og Bærum. Som nevnt over, kan det være naturlig at Asker og Bærum fortsatt har råd på prostifellesnivå som viderefører og ivaretar relasjonen mellom en kommune og et prostifellesråd. Prostifellesrådene kan tillegges ansvar for kirkebyggsforvaltningen. Ansvaret med kirkegårdsforvaltningen i Asker legges til Asker. Det må utredes videre hva som er hensiktsmessig å beholde på prostinivå og hvilke servicefunksjoner som kan overføres fra Asker og Bærum for å ivaretas på regionalt nivå. Et godt samarbeid om finansiering må sikres mellom kommunene Asker og Bærum og de to prostiene.

For Asker kommune og Bærum kommune vil det av effektiviseringshensyn kunne bety at noen av de øremerkede midlene til kirken i kommunene overføres til Oslo bispedømmeråd/regionalt nivå av regnskapstekniske årsaker, men det sikres slik at kommunene vil fortsette å ha kontroll og oversikt. Kontakten med Oslo kommune ivaretas av bispedømmerådet.

Oslo bispedømmeråd mener til sammenlikning at å legge arbeidsgiverfunksjoner til et prostifellesrådsnivå i bispedømmet som helhet, vil kunne svekke stillingen til menighetsrådene og gi grobunn for sårbarhet og dobbeltarbeid mellom administrasjonene, noe som igjen reduserer mulighetene for en effektivisert virksomhet.

Oslo kommune

Veiledende for antall prostier i Oslo kommune vil kunne være hvilken beslutningsmyndighet og funksjoner som ønskes lagt til prostirådene. Felles for løsningene vil være at det ikke er ønskelig å bygge opp egne servicefunksjoner på et slikt mellomnivå, så lenge geografiske hensyn, strategiske hensyn og effektiviseringshensyn tilsier en mer samlet løsning for serviceorganene.

Å forenkle strukturene og å frigjøre ressurser til å møte mennesker lokalt er viktig, og er en av de sentrale målene for ny organisering.

Innen Oslo kommune er det mulighet for å tilpasse antallet prostier, i prinsippet alt fra ett felles prostiråd, til ett råd per prosti. Oslo kommune uttrykker i sitt hørings svar tillit til at kirken i Oslo vil finne løsninger for ny organisering på en måte som vil bidra til et godt samarbeid om finansiering.

Formell forankring

Den foreslåtte modellen vil innebære at Oslo bispedømmeråd både vil opptre på vegne av (være organ for) soknene og på vegne av det nasjonale rettssubjektet. Det bør drøftes hvilken konsekvens dette bør få for sammensetningen av bispedømmerådet. En mulig modell er her at bispedømmerådet består av et prostirådsmedlem (prostifellesrådsmedlem i Asker og i Bærum) fra hvert prosti og kirkemøtemedlemmene valgt fra bispedømmet (inkl. døvemenighetenes

representant), jf. Müller-Nilssen-utvalgets alternativ 3 (s. 67). Samtidig er Oslo bispedømmeråd kritisk til at mye ansvar legges til organer hvor kirkemedlemmene ikke har direkte innflytelse over sammensetningen. Aller helst bør alle medlemmer av bispedømmerådet også framover være direkte valgte og slik stå ansvarlig overfor medlemmene og blitt valgt til rollen i kirkevalget.

Til hørings spørsmål 9: *Har høringsinstansen synspunkter på hvordan tilsetninger bør foregå?*

Tilsetninger

Oslo bispedømmeråd ønsker at tilsetninger skal skje lokalt på menighetsnivå. Prostiet er tjenestedistrikt. Tilsetting skjer i hovedsak administrativt gjennom tilsettingsråd i prostiet. Ved uenighet går tilsettingen til behandling i prostirådet i prostiene i Oslo kommune, og prostifellesråd i Asker og Bærum. Det skal legges til rette for å fremme mangfold i prostiet og bispedømmet, og mobilitet i bispedømmet og resten av Den norske kirke skal også kunne sikres selv om tilsettingen skjer på lavest mulig nivå. Kirkerådet sikrer prosessen fram til tilsetninger gjennom å gi instruksjoner som er forpliktende for hele kirken. Blant annet må det slås fast at Den norske kirke følger likestillings- og diskrimineringslovverket. Tillitsvalgtes rolle skal også sikres.

Tilsetting av institusjonsprester og spesialprester i bispedømmet skal fortsatt legges til bispedømmerådet. På samme måte skal bispedømmerådet også ha ansvar for tilsetting av diakoner, kateketer og kantorer i institusjonsstillinger. Bispedømmerådet skal også ha ansvar for å tilrettelegge for nye spesialprestestillinger, herunder opprettelse av prestestilling som kan ivareta samisk kirkeliv i bispedømmet.

Arbeidsgiveransvar,

Også til hørings spørsmål 12: *Hvilke nasjonale krav til kvalifikasjoner bør stilles til den daglige lederen:*

Det overordnede kirkelige lederskap skal utøves av valgte kirkeledere på alle nivå (menighetsråd, prostiråd / prostifellesråd og bispedømmeråd), ikke minst som nærmeste overordnet for daglig leder. Det understrekes at det krever kompetanse og støtte for å ivareta denne rollen på en god måte.

Bispedømmerådet med administrasjon ivaretar arbeidsgiveransvar for alle kirkefaglige ansatte. Prester, kirkemusikere, diakoner, kateketer og trosopplærere får dermed samme arbeidsgiver. I tillegg vurderes om daglig leder/administrasjonssjef i lokale menigheter kan omfattes av samme ordning.

Visse arbeidsgiveroppgaver som f.eks. medarbeidersamtaler, permisjonssøknader og oppfølging av arbeidsordninger kan av bispedømmets administrasjon delegeres.

Til høringen del tre, Kirkelig demokrati, valg og sammensetning

Folkevalgtes rolle

Oslo bispedømmeråd er opptatt av at folkevalgtes rolle i Den norske kirke må styrkes og utvikles. Folkevalgte må få rammer til å utføre det store ansvaret som er tillagt dem, på alle nivåer i styringen av kirken. Det betyr at Den norske kirke framover må bruke mer ressurser på kirkedemokrati. Plikter og rettigheter tillegges alle folkevalgte, uansett om den folkevalgte er medlem i menighetsråd eller leder av bispedømmeråd. Både arbeidsgiver og folkevalgt må være seg bevisst det samspillet som skjer i råd og utvalg, blant annet at arbeidsgiveransvar er forankret i det folkevalgte organet som står ansvarlig overfor kirkemedlemmene. Arbeidet og anbefalingene til folkevalgtutvalget blir viktige i det videre arbeidet med å styrke rammevilkårene for det kirkelige demokratiet. De folkevalgte må være representert i alle rådsnivå og gis nødvendig støtte (blant annet utredningsstøtte og opplæring) til utvikling av rollen som del av et demokratisk system, med de plikter og rettigheter rollen gir den folkevalgte.

Til hørings spørsmål 25: *utvalget har vurdert hvordan prostifellesrådet bør velges, og foreslår at dette prostifellesrådet velges av menighetsrådene. Er høringsinstansen enig i dette?*

Oslo bispedømmeråd er ikke tilhenger av et indirekte demokrati. Rådet ønsker en valgordning ved kirkevalg som sikrer at også medlemmene i prostiråd velges ved direkte valg, på samme måte som valg av menighetsrådsmedlemmer og medlemmer til bispedømmeråd og kirkemøtet.

Oslo bispedømmeråd har tidligere gitt hørings svar om overordnede problemstillinger til Kirkevalg (siste: Obdr sak 86/20.) I hørings svaret støttet rådet direkte valg, at kirkelige valg holdes samtidig med og i lokaler i umiddelbar nærhet av valg til Stortinget eller fylkesting og kommunestyre.

Til hørings spørsmål 31: *Bør antall Kirkemøte-medlemmer fra hvert bispedømme fastsettes (vektes) i forhold til medlemstall i bispedømmet?*

Vekting av medlemmer fra bispedømmene til Kirkemøtet:

Oslo bispedømmeråd støtter at antall kirkemedlemmer i et bispedømme får betydning for vektingen av antallet medlemmer et bispedømme har i Kirkemøtet. Det må finnes en balanse mellom demografi og geografi, slik at relativt tynt befolkede bispedømmer blir forholdsvis bedre representert enn størrelsen på befolkningen skulle tilsi, men, men medlemstall bør også tillegges vekt. Dette er ikke minst viktig i lys av at Kirkemøtet har overtatt det meste av ansvaret som tidligere lå til Stortinget og regjering.

Gitt at Den norske kirke skal være landsdekkende og til stede i hele landet, må likevel bispedømmene med flest kirkemedlemmer, finne seg i en forfordeling med tanke på vekting for å sikre at også medlemsfattige bispedømmer har det antall representanter som sikrer innflytelse på linje med andre bispedømmer.

Samlokalisering

Også i ny kirkelig organisering må det være åpning for hensiktsmessig tilpasning lokalt, men det er et mål at lokalisering er strategisk og effektiv.

Soknene kan ha større grad av felles administrativt personale. Det kan tilsi noe større samlokalisering enn i dag.

Rammevilkår

All virksomhet i bispedømmet bør være knyttet til samme leverandører av merkantile tjenester og tjenester for IT, for å få utbytte av stordriftsfordeler. Samme personalhåndbok og retningslinjer skal i utgangspunktet gjelde for alle.